

112

BEL 112

REANIMEER

DEFIBRILLEER

Defibrillator slecht herkenbaar

Een voorbeeld van een defibrillator. De apparaten verschillen per merk in uiterlijk.

Apparaten die het hart na een plotselinge 'storing' weer aan de praat krijgen (defibrillators, oftewel AED's) kunnen levens redden. Maar hoe zo'n ding eruitziet, verschilt nogal per fabrikant. Bovendien blijkt uit onze test in supermarkten, stations en zwembaden dat personeel van nabijgelegen winkels vaak niet weet dat een AED binnen handbereik is.

Succes is niet gegarandeerd, maar het tijdig gebruik van een defibrillator verhoogt de overlevingskansen aanzienlijk. Bij mensen die binnen zes minuten worden gereanimeerd en gedefibrilleerd, loopt de overlevingskans op van 5% naar 50 tot 70%. De Hartstichting heeft daarom een grote campagne opgezet om meer bekendheid te geven aan het belang van de eerste zes minuten.

Hoe werkt het?

Een AED gebruiken is niet ingewikkeld of gevaarlijk. Zodra je het apparaat uit zijn opbergkast pakt en opent, klinkt uit de AED een stem die je stap voor stap vertelt wat je moet doen.

Allereerst moet je de borstkas van het slachtoffer ontbloten, en daar de twee elektroden van de AED opplakken. Een illustratie op de elektroden laat zien waar je ze precies moet plaatsen. De AED 'ziet' dan zelf of er sprake is van zogenoemd ventrikelfibrilleren, een chaotische hartritme stoornis waarbij de hartspier geen bloed meer rondpompt.

Gaat het inderdaad om die stoornis, dan zal de defibrillator vertellen dat omstanders het slachtoffer tijdelijk niet moeten aanraken. Daarna geeft het apparaat een stroomstoot.

Slaat die aan, dan zal het hart weer een gezond ritme oppakken. Het slachtoffer zal langzaam bijkomen. Komt de persoon niet weer bij kennis, dan zal de AED zo nodig nog een paar stroomstoten geven. De hartmassages en beademingen moeten tussendoor gewoon doorgaan. Gaat het om een andere aandoening dan ventrikelfibrilleren, dan zal de AED-stem aangeven dat het slachtoffer hartmassage en beademing moet krijgen totdat de professionele hulp is gearriveerd. Een stroomstoot is dan niet nodig. Het apparaat is zo ingesteld dat het nooit stroom geeft als het geen zin heeft. Je hoeft dus niet bang te zijn dat je het slachtoffer of jezelf schaadt.

Op pad

Op steeds meer plekken hangen dus defibrillators, maar weten mensen dat ook? Om daar achter te komen, stuurden we een aantal mensen op pad naar twintig AED-locaties in de randstad (zie kader 'Bezochte locaties'). Het ging om zeven NS-stations, zes zwembaden en zeven supermarkten van de keten Dirk van den Broek (waaronder ook Digros en Bas van der Heijden vallen). Dat is de enige supermarktketen die in alle filialen een AED heeft hangen.

Waar zijn defibrillators te vinden?

Niemand weet precies hoeveel AED's in ons land te vinden zijn en waar ze precies hangen. Naar schatting gaat het om twintig- tot dertigduizend exemplaren, onder meer in gemeentehuizen, sporthallen en verzorgingshuizen. Ook in een aantal afgelegen dorpen is tegenwoordig een AED aanwezig, en ook ambulances en sommige politie- en brandweerauto's hebben er een aan boord. Op de website www.hartvoorelkaar.nl staan op het moment een stuk of zeventig AED-locaties vermeld. Ook via www.aedlocator.nl kan iedereen een AED aanmelden. Daarnaast kunt u via die site opgeven dat u gealarmeerd wilt worden in geval van een hartstilstand bij u in de buurt.

Onze onderzoekers vroegen (uiteraard zonder zich bekend te maken) aan NS-service-medewerkers, zwembadreceptionisten en vakkenvullers of ze wisten wat ze moesten doen als iemand ter plekke een hartstilstand krijgt. Ook wilden ze weten waar de AED hangt, welk personeelslid met het apparaat kan omgaan en hoe die persoon te bereiken is. Na afloop volgde een gesprek over de bevindingen met de bedrijfsleiding.

Bij de vier supermarkten die deel uitmaken van een winkelcentrum, legden we onze vragen eveneens voor aan medewerkers van twee nabijgelegen winkels. Op de stations ondervroegen we personeel in twee winkels en een kiosk.

Onvindbaar

Een groen bordje met daarop de letters 'AED' en een hart met een bliksem erdoor (zie pagina 10) is het officiële symbool voor

de aanwezigheid van een AED. Maar het is niet verplicht om het bord op te hangen bij elk apparaat. Uit onze bezoeken blijkt dat de AED's vaak onduidelijk zijn aangegeven. Alleen op de stations vonden onze waarnemers de apparaten goed zichtbaar; ze hangen doorgaans bij de loketten en in de stationshal, in een groene kast met een AED-sticker. Bij de bezochte supermarkten bevinden de AED's zich achter de afgesloten deur van het kassakantoor. Op de deur zit een sticker, maar die is niet altijd goed zichtbaar. Bij de ingang hangt wel een bord. Bijna alle aangesproken medewerkers wisten te vertellen of er een AED aanwezig was, en waar die zich bevond. Bij één supermarkt en één zwembad moest de medewerker het antwoord schuldig blijven. Helaas blijkt de AED-kennis niet ver te reiken. Van de 29 personeelsleden die we aanspraken in nabijgelegen winkels, wisten

Bezochte locaties

Supermarkten

• Dirk van den Broek	Amsterdam
• Digros	Leiden
• Digros	Zoetermeer
• Bas van der Heijden	Schiedam
• Bas van der Heijden	Schiedam

Zwembaden

• Recreatiecentrum Oostervant	Rotterdam
• Inge de Bruijn Sportfondsenbad	Barendrecht
• Oostelijk zwembad	Rotterdam
• Het Spectrum	Hoofddorp
• Zwembad Het Wedde	Voorschoten
• Zwembad De Does	Leiderdorp

Stations

• Rotterdam Centraal	Rotterdam
• Leiden Centraal	Leiden
• Amsterdam Centraal	Amsterdam
• Amersfoort	Amersfoort
• Utrecht Centraal	Utrecht
• Den Haag Centraal	Den Haag
• Haarlem	Haarlem

Cursus

In principe kan iedereen een AED gebruiken, maar er bestaan ook speciale trainingen, bijvoorbeeld via EHBO-verenigingen en de Reanimatiepartners van de Hartstichting. Tijdens zo'n training leer je de symptomen van een hartstilstand herkennen en oefen je met een defibrillator op een pop. Zo'n cursus kost €25 à €50.

Gebruik van een AED zonder te reanimeren heeft geen zin, en sommige cursussen combineren een AED-instructie dan ook met een cursus reanimeren. Zo'n gecombineerde cursus duurt vier uur en kost ongeveer €60.

slechts zeven dat er een defibrillator bij de buurman hangt. Een medewerker van een winkel naast de Digros in Leiden oppert zelfs dat 'er eigenlijk wel een AED in het winkelcentrum zou moeten hangen.'

Uit de nagesprekken met de bedrijfsleiding blijkt dat de supermarkten, stations en zwembaden wel goede regels op papier hebben. Zo moet bijvoorbeeld altijd personeel aanwezig zijn dat de AED kan bedienen en kan reanimeren.

Moet beter

De bekendheid van AED's moet verbeteren. Wiebe de Vries, lid van de wetenschappelijke raad van de Nederlandse Reanimatie Raad, beaamt dat de herkenbaarheid een probleem is. 'Mensen kennen en herkennen een AED vaak niet, dus ze zullen hem ook niet gebruiken.'

Eén van de problemen daarbij is dat in ons land twintig verschillende merken op de markt zijn, die er allemaal anders uitzien. Bovendien zien de kasten waarin ze zijn opgeborgen er allemaal verschillend uit; zelfs

de kleur varieert tussen rood, groen en geelzwart.

Voor de herkenbaarheid zou het veel beter zijn als er voor AED's vergelijkbare regels gaan gelden als bijvoorbeeld voor brandblussers. Ook zou er een landelijke registratie moeten komen van plekken met een AED. Nu werken sommige leveranciers niet mee aan zo'n database, vanwege 'concurrentieoverwegingen.'

Ook staat de AED soms achter slot en grendel, uit angst voor diefstal of vernieling. Daarmee gaan kostbare seconden verloren als iemand een hartstilstand krijgt. Beter zou het zijn als de apparaten voor het grijpen hangen. Een alarm kan misbruik voorkomen of in ieder geval beperken.

Het is goed dat er al heel wat AED's in ons land te vinden zijn, maar de beschikbaarheid en bekendheid moeten verbeteren. Alleen dan kunnen de apparaten in de toekomst nog veel meer levens redden. •

Kijk voor meer informatie op:
www.consumentenbond.nl

Thuis aan de muur

De meeste hartstilstanden (70 à 80%) gebeuren binnenshuis, en ook particulieren kunnen een defibrillator aanschaffen. Als u er een koopt, vertel dan aan zoveel mogelijk mensen dat u er een heeft, en hang hem op een zichtbare, toegankelijke plek. Het is niet mogelijk om een AED bij uzelf te gebruiken; mensen met een hartstilstand raken bewusteloos.

De prijs van een AED varieert van €1200 tot €3000. Toestellen verschillen onder meer in onderhoud, levensduur van de batterij en waterdichtheid. Ook kunnen sommige accu's maar één keer worden gebruikt, terwijl andere een paar honderd stroomstoten kunnen geven.

Op www.6minuten.nl, de website van de '6 minuten-campagne' van de Hartstichting, staat een lijst met fabrikanten van AED's. Bij hen kunt u een lijst opvragen van leveranciers in ons land.